

Sygn. akt II PZ 46/10

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Józef Iwulski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. P.

przeciwko Carrefour Polska Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 grudnia 2010 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie zawarte w punkcie 3. sentencji wyroku Sądu Okręgowego

z dnia 17 czerwca 2010 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 17 czerwca 2010 r., w sprawie o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił zażalenie pozwanej Carrefour Polska Spółki z o.o. w Warszawie na rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego-Sądu Pracy zawarte w punkcie trzecim wyroku tego Sądu z dnia 25 marca 2010 r., zwalniające powódkę D. P. z obowiązku uiszczenia na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w pierwszej instancji (punkt II sentencji wyroku Sądu

Okręgowego) oraz postanowił nie obciążać powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanej za drugą instancję (punkt III sentencji wyroku Sądu Okręgowego).

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy wywiódł, że skoro ustawa nie precyzuje pojęcia "wypadków szczególnie uzasadnionych" użytego w art. 102 k.p.c., to obowiązek ustalenia, czy występują one w danej sprawie spoczywa każdorazowo na sędzi orzekającym, który powinien brać pod uwagę całokształt okoliczności danej sprawy. Okolicznością przemawiającą za zastosowaniem art. 102 k.p.c. może być w szczególności zła sytuacja materialna (bytowa) strony, czy skomplikowany charakter sprawy. Brak jakichkolwiek ograniczeń wyliczonych choćby przykładowo w art. 102 k.p.c. oznacza, że ustawodawca szeroko rozumie ten termin. W tej sytuacji do "szczególnych przypadków" zaliczyć również trzeba zachowanie strony przeciwnej, które mogło uzasadniać wytoczenie powództwa. Z kolei negatywną przesłanką przemawiającą przeciwko zastosowaniu reguły słuszności jest niewłaściwy lub oczywiście nielojalny względem przeciwnika procesowego lub sądu sposób prowadzenia procesu przez stronę, która przegrała sprawę (np. podejmowanie przez nią działań mających na celu zwiększenie kosztów procesu lub jego przedłużanie przez zgłaszanie zbędnych wniosków dowodowych, usiłowanie wprowadzenia sądu w błąd itp.). Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji zasadnie nie obciążył powódki kosztami procesu. Przemawia za tym nie tylko sytuacja rodzinna powódki, która wspólnie z mężem utrzymuje dwoje małoletnich dzieci, ale i skomplikowany charakter sprawy. Pozwany rozwiązał z powódką umowę o pracę na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., wskazując przyczynę rozwiązania. Przyczyna ta była obszerna, nie odnosiła się do jednego przypadku ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych przez powódkę. Pozwany pracodawca nie podał w oświadczeniu rozwiązującym umowę o pracę ani tego, kiedy to naruszenie miało miejsce, ani w jakim czasie powziął o tym wiadomość. Dopiero przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało te okoliczności i pozwoliło Sądowi pierwszej instancji poczynić ustalenie, iż nie został przekroczony termin wskazany w art. 52 § 2 k.p., wobec czego rozwiązanie umowy o pracę było prawidłowe. Wszystkie te

okoliczności powodują, że nie było podstaw do obciążenia powódki kosztami procesu, mimo przegrania przez nią sprawy. Dlatego zażalenie pozwanej na rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w przedmiocie kosztów postępowania należało oddalić jako bezzasadne. Z tych samych przyczyn Sąd Okręgowy - mimo oddalenia apelacji powódki od wyroku Sądu pierwszej instancji - nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanej za drugą instancję.

Na postanowienie w przedmiocie odmowy obciążenia powódki kosztami zastępstwa procesowego należnymi pozwanej za drugą instancję, zawarte w punkcie trzecim sentencji wyroku Sądu Okręgowego, pozwana złożyła zażalenie, w którym wniosła o uchylenie tego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. Pozwana zarzuciła naruszenie art. 98 § 1 w związku z art. 98 § 3 i 99 k.p.c. przez odmowę obciążenia strony przegrywającej kosztami postępowania poniesionymi przez pozwaną na etapie postępowania apelacyjnego, niezbędnymi dla celowej obrony oraz naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że w sprawie istnieją przesłanki zwalniające stronę przegrywającą z obciążenia kosztami postępowania apelacyjnego. Żaląca się wywiodła, że wszelkie odstępstwa od zasady sformułowanej art. 98 § 1 k.p.c. powinny być stosowane "jedynie w drodze wąsko rozumianego wyjątku". W ocenie pozwanej, w sprawie nie zaszły żadne okoliczności, które uzasadniałyby odstąpienie od zwrotu jej celowych i uzasadnionych kosztów obrony poniesionych na etapie postępowania apelacyjnego, gdyż sytuacja finansowa powódki ani charakter sprawy nie uzasadniają zastosowania art. 102 k.p.c. Istotną okolicznością jest, że powódka nie utrzymuje małoletnich dzieci samodzielnie, lecz wraz z mężem. Poza tym mąż powódki zeznał w trakcie przesłuchania na rozprawie w dniu 26 listopada 2009 r. o dobrej sytuacji materialnej powódki, wynikającej z jego wysokich zarobków. Przyczyną "wszczenia niniejszego postępowania" było zawinione działanie powódki, która swoimi karygodnymi zaniedbaniami doprowadziła do powstania u pozwanej znaczących szkód majątkowych. W świetle ustaleń faktycznych sprawy odmowa obciążenia powódki kosztami postępowania apelacyjnego jest dla pozwanej "dalece krzywdząca i nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia". Zdaniem żalącej się, w sprawie powinien zostać przyznany jej zwrot kosztów

procesu w wysokości określonej w zestawieniu znajdującym się w aktach sprawy (1.532,46 zł).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. Zwolnienie powódki z obowiązku uiszczenia na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą miało oparcie w art. 102 k.p.c., w myśl którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wprawdzie art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnienia, ale opiera się na zasadzie słuszności i może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1981 r., IV PZ 11/81, LEX nr 8307). Ocena, czy w danych okolicznościach zachodzą "wypadki szczególnie uzasadnione", jest pozostawiona swobodnej ocenie sądu i ocena następuje niezależnie od przyznanego stronie zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 88/09, LEX nr 578136). Sposób skorzystania z przepisu art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępianie, a jeśli tak to, w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2006 r., III CK 221/05, LEX nr 439151; z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 192/09, LEX nr 584735 oraz z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09, LEX nr 603828).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy w uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania szeroko wypowiedział się na temat stosowania przez sądy powszechne zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.p.c. i przytoczył w tym względzie stosowne orzeczenia Sądu Najwyższego. Wywody Sądu Okręgowego odnoszą się zarówno do kosztów postępowania w pierwszej instancji, jak i do kosztów postępowania poniesionych w instancji odwoławczej. Skoro Sąd Okręgowy poczynił ustalenia faktyczne, z których wynika, że powódka ma na utrzymaniu wraz z mężem dwójkę małoletnich dzieci, zaś okoliczności, w jakich nastąpiło rozwiązanie z powódką umowy o pracę przez pozwaną wymagały przeprowadzenia wnikliwego postępowania dowodowego, to te dwie okoliczności stanowiły

uzasadnione przesłanki zwolnienia powódki - jako strony przegrywającej sprawę również w drugiej instancji - z obowiązku zwrotu pozwanej kosztów procesu poniesionych przez nią w instancji odwoławczej a zastosowanie art. 102 k.p.c. było trafne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.